

Adviesraden Alphen aan den Rijn
Postbus 13
2400AA Alphen aan den Rijn

Stadhuisplein 1
Postbus 13
2400 AA Alphen aan den Rijn
Telefoon: 14 0172
E-mail: gemeente@alphenaandenrijn.nl
Website: www.alphenaandenrijn.nl

Zaaknummer
262447

Datum
28 oktober 2019

Contactpersoon
Mr. L. Koek

Team Maatschappelijke Ontwikkeling

Onderwerp
Integrale Verordening sociaal domein 2020

30 OKT. 2019

Geachte mevrouw Sax en de heer Slingerland,

Wij danken u hartelijk voor uw gezamenlijke advies over de voorgestelde concept wijzigingen van de Verordening sociaal domein en de Nadere regels met ingang van 2020. Het is fijn om te lezen dat u in algemene zin tevreden bent over het vele werk dat is verricht om tot de voorgestelde wijzigingen te komen.

In uw advies noemt u een aantal concrete wijzigingen in de Verordening en Nadere regels die u ziet als een zeer slechte ontwikkeling. Hieronder geven wij uw opmerkingen puntsgewijs weer. Vervolgens geven wij onze reactie hierop.

U geeft aan dat:

1. de gemeente Alphen aan den Rijn een 'eigen definitie' van het begrip 'mantelzorg' in de Verordening introduceert die zou afwijken van de landelijke definitie. U adviseert de 'oude' definitie van mantelzorg te handhaven;
2. in de Verordening door aanpassingen de 'indicatievolgorde' gewijzigd is. Professionele zorg wordt pas toegekend, nadat gebruikelijke zorg, mantelzorg, hulp uit het sociaal netwerk, hulp van burens, etc niet voldoende zijn gebleken;
3. door de voorgestelde wijziging van artikel 47 lid 2 Nadere regels een deel van de inwoners anders behandeld wordt dan anderen. Bepalend zou moeten zijn of er recht bestaat op deze bijzondere bijstand, niet of de rekening wel of niet betaald is.
4. op een aantal momenten in de voorgestelde wijzigingen 'jeugdhulp' wordt vervangen door 'hulp' en wordt ook verwacht dat mantelzorgers zich bezig gaan houden met jeugdhulp.
5. onderscheid wordt gemaakt tussen jeugdhulp en het 'opvoeden en opgroeien van jeugdigen'. Het is niet duidelijk wat er bedoeld wordt en er wordt ons inziens wederom een te grote verantwoordelijkheid gelegd bij mantelzorgers.

Onze reactie:

Begrip mantelzorg

- 1) De gemeente hanteert géén 'eigen definitie'. Wij hanteren de landelijke definitie uit de Wmo 2015, een wet in formele zin die door de (landelijke) wetgever is vastgesteld. Het begrip mantelzorg staat expliciet genoemd artikel 1.1.1 van de Wmo 2015.

Het wettelijk vastgestelde begrip kan uiteraard verschillen van een definitie die in het normale spraakgebruik of informele verkeer wordt gehanteerd. De wettelijke definitie is echter zorgvuldig opgesteld, past bij de wetssystematiek en is leidend. Sterker nog, een lagere regeling mag niet in strijd zijn met een hogere regeling. Een andere definitie hanteren in onze Verordening is reeds daarom niet aan de orde.¹

Overigens is ook in de oude definitie een onderscheid gemaakt tussen een 'gebruikelijke zorg' 'mantelzorg' ('boven-gebruikelijke zorg'). In de oude definitie wordt echter niet expliciet gesproken over gebruikelijke zorg maar van 'normale dagelijkse zorg van gezinsleden en huisgenoten'. Dé facto komt dit op hetzelfde neer.

De oude (en de nieuwe) definitie is 'waarderend' te lezen, maar de tekst als zodanig bedoeld om juridisch en beleidsmatig onderscheid aan te brengen tussen twee vormen van zorg. Waarom dit onderscheid?

Gebruikelijke zorg is normale, dagelijkse zorg die partners, ouders of inwonende kinderen geacht worden elkaar onderling te bieden. Wanneer een gezin met elkaar in een huishouden leeft en bijvoorbeeld de partners, ouders en (oudere) kinderen weigeren de afwas te doen die in een normaal huishouden ook gedaan zou worden ('gebruikelijke zorg') dan staat de wet per definitie niet toe dat hiervoor een aanvraag bij de gemeente kan worden ingediend voor een (dure) professional die vervolgens die afwas komt doen. De zorg is 'gebruikelijk' omdat de soort 'zorg', in dit voorbeeld de afwas doen, in veel heel gezinnen voorkomt, los van de situatie dat iemand in het gezin ondersteuning of zorg nodig heeft.

Zo wordt in de praktijk bij huisgenoten getoetst of de huisgenoot in redelijkheid de gebruikelijke zorg kan leveren. Dit kan per situatie verschillen. De criteria hierbij zijn onder andere de belastbaarheid en de kundigheid van de huisgenoot. Ook wordt gekeken in hoeverre de gebruikelijke zorg de huisgenoot moeite kost (dus kan het meegenomen worden in de dagelijkse werkzaamheden van de huisgenoot en/of is het gebruikelijk dat

¹ In onze Verordening is het begrip 'mantelzorg' integraal opgenomen. De Jeugdwet en Participatiewet definiëren het begrip mantelzorg niet. Veelal wordt in de wetten aansluiting gezocht bij de Wmo 2015. Vanuit de Wlz geldt wel een andere definitie van het begrip mantelzorg. Deze wet valt echter buiten het kader van de Verordening en is daarom hier niet relevant.

huisgenoten dit samen doen). Indien het (deels) professionele zorg is, die de huisgenoot levert, wat kan blijken uit zijn opleiding en/of ervaring en de doelen die er reeds bereikt zijn, dan vragen wij de huisgenoot of hij of zij dit als mantelzorg kan leveren. Immers mantelzorg is niet afdwingbaar. Indien het antwoord nee is, dan kan de huisgenoot voor de (professionele) zorg die hij levert, een pgb ontvangen.

De Wmo (en daarmee ook maatwerkvoorzieningen) is een wettelijk vangnet om waar het nodig is benodigde zorg en ondersteuning te leveren voor inwoners om deel te kunnen nemen aan de maatschappij. Toekenning van maatwerkvoorzieningen zonder randvoorwaarden en zonder eerst te kijken naar andere mogelijkheden zou het vangnet(systeem) onhoudbaar maken en is bovendien naar onze plicht en opvattingen onwenselijk. Als gemeente hebben we de verantwoordelijkheid de publieke middelen (deels verkregen van het Rijk) zo goed en zorgvuldig mogelijk te besteden en niet onnodig uit te putten. Wij besteden dit aan inwoners die zorg en ondersteuning het hardst nodig hebben.

Indicatievolgorde

- 2) De gemeente volgt niet dat er sprake is van een wijziging in de 'indicatievolgorde' als gevolg van aanpassingen in de verordening. Ook hier is de landelijk opgezette wettelijke structuur leidend.

De landelijk wetgever heeft in artikel 2.1.2. Wmo (lid 2 onder f) onder meer bepaald dat de gemeenteraad een plan beschrijft die er op is gericht dat het college besluiten of te verrichten handelingen neemt die erop gericht zijn maatwerkvoorzieningen te bieden ter ondersteuning van de zelfredzaamheid en participatie aan ingezetenen van de gemeente die daartoe op eigen kracht, met gebruikelijke hulp, met mantelzorg of met hulp van andere personen uit hun sociale netwerk niet of onvoldoende in staat zijn.

Indicaties voor maatwerkvoorzieningen zijn vaak dure voorzieningen. De gemeente wil haar beperkte middelen juist zo goed mogelijk besteden. Zij wil deze aanwenden om maatwerk te bieden (indiceren) aan inwoners die dit het hardste nodig hebben.

Het gaat om inwoners met beperkingen, waarbij de eigen kracht, de gebruikelijke zorg, mantelzorg, het sociaal netwerk en algemene voorzieningen, onvoldoende oplossing bieden voor het hulpvraag die er is. Overigens zijn eigen kracht en gebruikelijke zorg juridisch afdwingbaar, maar mantelzorg en hulp van het sociaal netwerk zijn op vrijwillige basis, en daarom nooit juridisch afdwingbaar.

Artikel 47 lid 2 Nadere regels

- 3) In dit artikel wordt afgeweken van de algemene regel dat een aanvraag om bijzondere bijstand moet worden ingediend voordat de kosten zijn gemaakt.

Bijzondere bijstand wordt slechts verleend als de kosten noodzakelijk zijn en als deze kosten voortvloeien uit bijzondere individuele omstandigheden. Als de kosten al betaald zijn, voordat de aanvraag is ingediend, dan doen de kosten zich in bijstandstermen niet voor en mag er (op grond van de wet en gerechtelijke uitspraken) geen bijzondere bijstand worden verstrekt, ook niet met terugwerkende kracht. Er is namelijk al in voorzien.

De wijziging heeft niet tot gevolg dat een deel van de mensen anders wordt behandeld, het geldt namelijk voor iedereen of men nu vooraf of met 3 maanden terug aanvraagt.

Jeugdhulp, pgb en voorwaarden

- 4) In artikel 3 van de Nadere regels gaat over het 'toekennen van pgb aan het sociaal netwerk'.

In het oude artikel stonden voorwaarden voor het toekennen van pgb aan het sociaal netwerk voor jeugdhulp. Met het nieuwe artikel is dit integraal gemaakt voor zowel de jeugdhulp als hulp uit de Wmo. De (oude) voorwaarden golden dus al voor jeugdhulp. Artikel 2.3 van de jeugdwet stelt dat eerst gekeken moet worden naar de eigen mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen van de ouder of de jeugdige ontoereikend zijn. Bij de beoordeling of hier sprake van is alvorens een voorziening te treffen. Hierin wordt vraaggericht gewerkt en kunnen alle feiten en omstandigheden een rol spelen, inclusief verleende kindzorg.

Een aanvraag voor een voorziening kan op twee manieren worden aangevraagd, zorg in natura of zorg via pgb. Wanneer zorg via pgb wordt aangevraagd, gelden extra waarborgen. Immers heeft de gemeente geen contractuele afspraken met pgb-aanbieders. De gemeente heeft dit in haar Nadere regels vastgelegd. Deze voorwaarden dienen er kortgezegd voor om ervoor te zorgen dat de zorg 1) noodzakelijk is en 2) aan de gewenste mate van professionaliteit te voldoen.

Om het artikel ook integraal (voor alle wetten) toepasbaar voor te maken, heeft de gemeente het begrip 'jeugdhulp' vervangen door 'hulp en ondersteuning' en begrippen die in de voorkomen of hun toepassing vinden in in de Wmo, zoals 'mantelzorg' en 'gebruikelijke hulp' aan het artikel toegevoegd.

Onderscheid 'jeugdhulp' en 'hulp bij opgroeien en opvoeden'

- 5) Jeugdhulp is als definitie opgenomen in de Jeugdwet (artikel 1.1 sub 1). Het omvat meer dan alleen hulp bij opgroeien en opvoeden, maar bijvoorbeeld ook hulp bij een psychische problemen of een verstandelijke beperking. In de wet is dit onderscheid reeds voldoende duidelijk vastgelegd.

Zaaknummer
262447

Datum
28 oktober 2019

Blad
5 van 5

Wij vertrouwen erop dat wij hiermee tegemoet zijn gekomen aan de adviezen en opmerkingen die u in uw advies naar voren brengt

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Alphen aan den Rijn,
de secretaris,

de burgemeester,

drs. ing. P.D. Wekx MBA

mr. drs. J.W.E. Spies

